

Kirken er blevet fri og Staten er blevet fri, og det, der tilsigtes ved det foreliggende Lovforslag, er netop at gøre et Skridt, nogle Skridt frem ad paa den Vej, den Vej, som det ærede Medlem betegnede saaledes: at lade Kirken passe sit og Staten passe sit. Hvor langt vi kan naa ad den Vej, ved jeg ikke i Øjeblikket, og det er der ingen af os, der ved, men det er ikke Spørgsmaalet. Spørgsmaalet er, om vi vil være med til at gaa ad den Vej, som fører til Kirkens Frihed og Statens Frihed. Saa skal Udvalgets Drøftelse søge at klargøre, hvor langt vi for Tiden kan naa, og den endelige Drøftelse her i Rigsdagen vil saa som paa alle andre Punkter vise, hvor langt Udviklingen for Øjeblikket er naaet. Jeg synes, det er urigtigt, at man ikke vil være med til at drøfte dette Spørgsmaal og se, om vi ikke kan komme længere frem imod noget mere ideelt i dette Forhold end det, vi har for Øjeblikket, og ingen har modsagt mig, naar jeg sagde i min Forelæggelsestale, at den fuldstændige Adskillelse er et Ideal for mange, jeg tror ogsaa baade for den ærede Ordfører for det radikale Venstre og for den ærede Ordfører for Partiet Venstre. Den er et Ideal, og lad os saa se lidt nærmere paa dette Ideal, om det passer til den Virkelighed, vi nu staar i, eller om det ikke passer til den, om vi maa se Tiden an noget endnu.

Jeg lagde Mærke til en betydningsfuld Forskel mellem den Maade, hvorpaa det ærede 4de Medlem for 2den Kreds talte i Dag, og den Maade, hvorpaa det ærede Medlem tidligere har talt, naar hun har været Ordfører eller har talt om kirkelige Spørgsmaal her i Tinget. Jeg erindrer saaledes fra en bestemt Lejlighed — jeg tror, det var, da Spørgsmaalet om de kvindelige Præster var fremme første Gang, at det ærede Medlem spurgte: Hvad siger Menigheden? Menigheden. I Dag brugte det ærede Medlem et noget andet Udtryk — det ærede Medlem forstaar sikkert Forskellen derimellem. Det ærede Medlem siger nemlig: Ønsket om Udvalget er ikke kommet fra Menighederne — dermed mener det ærede Medlem de folkekirkelige Menigheder. Og det er rigtigt. De har som folkekirkelige Menigheder ikke givet deres Ønske til Kende uden paa den Maade, hvorpaa de folkekirkelige Menigheder altid giver deres Ønsker til Kende, nemlig gennem Rigsdagen. Det er Repræsentationen for de folkekirkelige Menigheder, saaledes som Forholdene er for Øjeblikket. Men det ærede Medlem kan ikke være blind for, at fra det, det ærede Medlem plejer at kalde „Menigheden“ — jeg tror nok, jeg er i

Overensstemmelse med det ærede Medlems Tankegang —, er der kommet en varm Tilslutning til det foreliggende Forslag.

Jeg kan ikke — det vil ogsaa fremgaa af, hvad jeg har sagt — anerkende det, som den ærede Ordfører for de Radikale bebrejdede Forslaget, at det er tvedelt, at det paa den ene Side peger i Retning af Kirkeforfatning, paa den anden Side i Retning af fuldstændig Adskillelse fra Staten. Forslaget peger i Retning af mere Frigørelse for Kirken og af at gaa frem ad den Vej, som fører hen imod at give Staten sit og Kirken sit. Det peger mod det endelige Maal: den fulde Adskillelse. Den Vej, vi skal gaa ad, og det endelige Maal ligger i samme Linie. Og jeg tror egentlig godt, at en Adskillelse mellem Stat og Kirke ikke nødvendigvis behøver at føre en Grundlovsforandring med sig.

Jeg ved ikke, hvordan det foreslaaede Udvalg vil komme til at se ud, hvilke Mænd der vil blive valgt ind i det. Jeg ved ikke en Gang, hvilke Mænd jeg selv vil udpege, hvis det bliver nedsat. Følgelig ved jeg heller ikke — og den ærede Ordfører for det radikale Venstre ved det heller ikke —, hvorvidt der er en sikker Majoritet eller en vaklende Majoritet eller ingen Majoritet for en Kirkeforfatning. For øvrigt maa jeg betro det ærede Medlem med Hensyn til Kirkeforfatning, at vi ved Bispevalgloven af 1922 fik Begyndelsen til en Kirkeforfatning. Vi har i Øjeblikket en Slags Kirkeforfatning, fordi Menighederne har Indflydelse paa Bispevalget. Det ærede Medlem maa egentlig være mig Tak skyldig for min Afgørelse i Ryslingesagen, thi jeg er bange for, at vi, hvis Afgørelsen ikke var faldet saaledes, som den faldt, i dette Øjeblik var naaet et betydeligt større Skridt frem imod folkevalgte Biskopper.

Det ærede Medlem spurgte mig, om der er en Villie hos Kirkeministeren til Adskillelse mellem Stat og Kirke. Det forekommer mig, at naar det i Lovforslagets § 1 er opstillet som en af Opgaverne for dette Udvalg, at det skal drøfte Formaaletstjenligheden af en fuldstændig Adskillelse mellem Stat og Kirke, har det ærede Medlem ikke nogen Grund til at tvivle om, at der er en Villie hos mig i den Retning. Det bliver maaske ikke mig, det bliver maaske heller ikke det ærede Medlem, det bliver maaske slet ingen af os, der her deltager i Drøftelsen af dette Spørgsmaal, som kommer til at gennemføre den endelige Adskillelse mellem Stat og Kirke. Men naar vi blot kan naa frem ad den Vej, som de tre ærede Ordførere var enige om: den højtærede Social-